

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 105/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudkýň Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Jolanou Fuchsovou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Co 37/2020 z 26. marca 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Košice I (ďalej len „okresný súd“) na základe žaloby sťažovateľky zrušil podielové spoluvlastníctvo strán sporu. Nehnutelnosť, o ktorej sa viedol spor, prikázal do výlučného vlastníctva sťažovateľky a zaviazal ju k povinnosti zaplatiť žalovanému sumu 63 000 eur na vyrovnanie podielu zo zrušeného podielového spoluvlastníctva. Trovy konania nepriznal žiadnej zo strán sporu [§ 255 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“)].

3. Proti výroku o trovách konania podali obe strany sporu odvolanie a každá z nich argumentovala v prospech záveru o tom, že im prináleží náhrada trov konania proti protistrane. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie v tejto časti ako vecne správne.

4. Všeobecné súdy pri rozhodovaní o trovách konania vychádzali z toho, že podielový spoluvlastník je v spore o zrušenie podielového spoluvlastníctva v plnom rozsahu úspešný, ak v ňom autoritatívnym rozhodnutím súdu dosiahol také vyporiadanie, na akom sa márne pokúšal dohodnúť s druhým spoluvlastníkom a aké následne navrhol v petite žaloby. Nadväzne uviedli, že nemohli žiadnej zo strán sporu priznať plný úspech vo veci, pretože finančná náhrada za zrušený spoluvlastnícky podiel nepredstavovala sumu 60 000 eur, ako to navrhovala sťažovateľka, ani sumu 65 000 eur, akú navrhoval žalovaný, ale bola stanovená približne v strede ich návrhov, na sumu 63 000 eur. Okrem toho prihliadali na pokusy strán sporu o mimosúdnu dohodu a na ich postoj v priebehu rokovaní. Na základe uvedeného uzavreli, že žiadna zo strán sporu nebola plne úspešná, pričom zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je v prospech oboch strán sporu.

II. Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že v spore bola v celom rozsahu úspešná, a preto sa pri rozhodovaní o trovách konania malo použiť ustanovenie § 255 ods. 1 CSP. Tvrdí, že pre posúdenie úspechu v konaní je rozhodujúce to, či rozhodnutím súdu došlo k zrušeniu podielového spoluvlastníctva a k jeho vyporiadaniu, a nie to, ako bola nakoniec určená výška náhrady za spoluvlastnícky podiel. Výška odplaty nie je zákonným kritériom pre určenie úspechu v spore (tobôž ak ide o nevýznamný rozdiel medzi výškou odplaty navrhovanou sťažovateľkou a tou, ktorá bola ustálená súdom). Ani postoj žalovaného nemá podľa jej názoru žiadnu súvislosť s otázkou procesného úspechu strán v spore. Konštatovanie krajského súdu o tom, že žalovaný sa snažil o mimosúdnu dohodu, je podľa jej názoru dôsledkom extrémne nesúladného vyhodnotenia výsledkov vykonaného dokazovania s obsahom vykonaných dôkazov. Všetky tieto podstatné argumenty predostrela sťažovateľka vo svojom odvolaní, avšak krajský súd na ne nereagoval, rozhodol v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a tým zasiahol do jej práv.

6. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jej práv napadnutým uznesením, toto rozhodnutie zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov konania.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Vec vedená pod sp. zn. Rvp 1532/2020 bola pôvodne náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená sudcovi spravodajcovi Ľubošovi Szigetimu, členovi druhého senátu ústavného súdu, ktorý bol však uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 332/2020 z 19. augusta 2020 z konania a rozhodovania v tejto veci vylúčený. Preto v zmysle čl. III bodu 1 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 a v súlade čl. III. bodu 1 písm. d) a bodu 3 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 bola vec následne prerokovaná v druhom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľky o tom, že krajský súd aplikoval pri rozhodovaní o trovách konania nesprávnu právnu normu a v napadnutom uznesení nereagoval

na podstatné a pre vec kľúčové argumenty, ktoré nastolila vo svojom odvolaní. Preto považuje jeho skutkové a právne závery sústredené do napadnutého uznesenia za arbitrárne a nedostatočne odôvodnené.

9. Sťažnostné námietky smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o trovách konania. V nadväznosti na to považuje ústavný súd za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

10. Po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu (v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie v časti výroku o náhrade trov konania) dospel ústavný súd k záveru, že o taký prípad vo veci sťažovateľky nejde.

11. Niet pochýb o tom, že na rozhodnutie súdu o náhrade trov konania má zásadný vplyv pomer úspechu konkrétnej sporovej strany proti protistrane. Priznanie náhrady trov konania však môžu ovplyvniť rôzne skutočnosti, napríklad závislosť rozhodnutia o výške plnenia od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku, tak ako to bolo v prejednávanej veci. V takom prípade je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce (pozri k tomu napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 170/99). Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté. Napríklad, v sporoch vyplývajúcich zo zodpovednostných právnych vzťahov sa za základné považuje rozhodnutie, že zodpovednosť je daná a výška plnenia je potom druhotná a nadväzujúca. Vo všeobecnosti sa teda javí byť argumentácia sťažovateľky odôvodňujúca aplikáciu § 255 ods. 1 CSP opodstatnená, keďže v tzv. „základe“ bola úspešná.

12. Všeobecné súdy však hodnotili úspech v spore prísne individuálne, prihliadajúc na konkrétnu právnu úpravu vzťahujúcu sa k uplatnenému nároku, ktorým bolo zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva týkajúce sa manželov v rozvodovom konaní. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že obe strany sporu už pred podaním žaloby vyjadrili súhlas so zrušením podielového spoluvlastníctva a súhlasili i so spôsobom vyporiadania (preto považoval podanie žaloby za predčasné). Spornou ostala len výška odplaty za spoluvlastnícky podiel, a túto skutočnosť považoval okresný súd za relevantnú pre zodpovedanie otázky miery úspechu sporových strán, pričom ani jedna zo strán v nej nepožívala plný úspech. Nadväzne na vec aplikoval § 255 ods. 2 CSP a jeho použitie primeraným spôsobom vysvetlil s poukazom na konkrétne okolnosti celej kauzy. Krajský súd v napadnutom uznesení (síce v stručnosti, no dostačujúco) uviedol dôvody, ktoré ho viedli k potvrdeniu odvolaním napadnutého výroku o trovách konania a popritom sa vyjadril aj k údajnému nesprávnemu vyhodnoteniu dôkazov namietanému sťažovateľkou (bod 8 napadnutého uznesenia).

13. V súvislosti s námietkami sťažovateľky ústavný súd pripomína, že ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je mimoriadnou opravnou inštanciou a nemôže nahrádzať právomoc všeobecných súdov a že jeho úlohou nie je nanovo vyhodnocovať skutkové a právne okolnosti prípadu a nahradiť závery všeobecných súdov svojím vlastným názorom, ale presvedčiť sa, že závery všeobecných súdov nie sú prejavom svojvôle, ktorá by mohla mať za následok porušenie práv sťažovateľov. Z pohľadu ústavného súdu nevykazuje napadnuté rozhodnutie znaky arbitrárnosti či svojvôle, keďže krajský súd rozhodol v intenciách zákona, teda spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden závažný excés. Všeobecné súdy uplatnili pri rozhodovaní o trovách konania zákonom poskytovaný priestor na uváženie o možnosti aplikácie § 255 ods. 2 CSP, do ktorého ústavný súd zásadne nie je oprávnený vstupovať. Zdôrazňujúc okolnosti danej veci, nemožno striktne uzavrieť, že by takýto postup vyústil do protiústavnosti, resp. nespravodlivosti napadnutého uznesenia, keďže ide dlhšie konanie o trovách, ktoré je v podstate druhotným aspektom konania.

14. K argumentácii sťažovateľky, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho rozhodol v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 17/01, II. ÚS 752/2016, II. ÚS 861/2016, III. ÚS 205/2017). Ak všeobecné súdy nezaujmajú vo vzťahu k určitej otázke rovnaké právne názory, nemožno z takéhoto ich postupu mechanicky vyvodzovať porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s aplikáciou a interpretáciou relevantných právnych noriem krajským súdom nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

16. Pretože v danom prípade krajský súd pri svojom rozhodovaní (nadväzujúc na závery okresného súdu) nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery primeraným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnená námietka o svojvoľnosti a arbitrárnosti napadnutého uznesenia nemá opodstatnenie, teda nezakladá porušenie jej základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. Keďže je evidentné, že vyslovenie porušenia vlastníckych práv sťažovateľky bolo v okolnostiach danej veci podmienené zistením porušenia práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý proces, k čomu nedošlo, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Pokiaľ sťažovateľka v dôvodoch svojej ústavnej sťažnosti namieta aj arbitrárne a nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia (bod 7), ústavný súd nad rámec už uvedeného odkazuje na závery prijaté v jeho uznesení č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom sa problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového

poriadku zaoberal, dospejúc okrem iného k záveru, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno podľa § 420 CSP považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti.

19. Takto potom s ohľadom na dôvody ústavnej sťažnosti namietajúce arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie sťažovateľka nepodaním dovolania podľa § 420 písm. f) CSP proti napadnutému rozsudku nevyčerpala právny prostriedok, ktorý jej zákon priznáva na ochranu jej základných práv a slobôd. Napriek tejto skutočnosti ústavný súd, vychádzajúc z materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, aby sťažovateľka nepodaním dovolania neutrpela ujmu na svojich základných právach a slobodách, keďže porušenie svojho práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu odôvodňovala nesprávnou interpretáciou noriem procesného práva (bod 5 a bod 13), konkrétne pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§ 255 CSP), ústavný súd podrobil ústavnú sťažnosť sťažovateľa i kvázimeritórnemu prieskumu (body 14 až 17).

20. Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky dospel k záveru, že v predmetnej veci by prichádzalo do úvahy aj jej odmietnutie z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde (I. ÚS 352/2020).

21. Vzhľadom na to, že ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu